

امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد، حج و اوقاف

ریاست ارشاد و انسجام امور مساجد

آمریت ارشاد و دعوت

مدیریت عمومی تنظیم خطبه ها

رهنمای خطبه روز جمعه مؤرخ: ۱۴۴۳/۸/۷ هجری قمری مطابق ۱۴۰۰/۱۲/۲۰ هجری شمسی

فضائل ماه جاری (شعبان المعظم)

الحمد لله الذي جعل لعباده مواسم يتقربون إليه فيها بأنواع الطاعات، فيغفرغ لهم الذنوب ويرفع لهم الدرجات، وأشهد أن لا إله إلا الله، حكم فقدر، وشرع فيسر، ولا يزال يفيض على عباده من أنواع البر والبركات، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله أول سابق إلى الخيرات صلى الله عليه وسلم وعلى آله وأصحابه الذين كانوا يحافظون على طاعة ربهم في جميع الاوقات، ويخضون أوقات الفضائل بمزيد من القربات وسلم تسليماً كثيراً.
اما بعد :

خداوند حکیم این نظام هستی را که خلق نموده ، آثار عظمت و حکمت های فراوانی در آن نهفته ، الله رب العزت نظام قمری و شمسی را برای معرفت بسیار عجائب و غرائب کائنات و استفاده از آنها آفریده ، طوری که الله (ج) می فرماید : {وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ فَمَحْوَنًا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِنَبْتَغُوا فَضلاً مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابِ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَلَّنَا تَفْصِيلاً} {اسراء: (۱۲)}

ترجمه: گردانیدیم شب و روز را دوشنانه پس بی نور ساختیم نشانه شب را و گردانیدیم نشانه روز را سبب دیدن اشياء تا طلب کنید فضل راز پروردگار تان تا بدانید شمار سال ها و حساب را هر چیز را مابه تفصیل بیان کردیم .

خداوند (ج) برای تقرب بندگان به سوی الله متعال انواع عبادت را فرض گردانیده تا اینکه به واسطه آن اعمال گناهان ایشان بخشیده شود. و درجات ایشان بلند شود تا اورا عبادت نمایند قسمی که قرآن کریم می فرماید : وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ {الذاریات: (۵۶)}

ترجمه : مانه آفریدیم جن و انس را مگر اینکه خدارا بشناسند و پرستش نمایند .

فضیلت روزه در ماه شعبان :

ماه شعبان قبل از ماه رمضان است، روزه گرفتن در این ماه برای آن مشروعیت یافته است تا بنده خود را برای استقبال ماه رمضان آماده سازد، نفس های خود را برای طاعت و عبادت خدا عیار سازد، از این ماه خیر و برکت های زیادی برخیزد، از این رو پیامبر صلی الله علیه وسلم این ماه را بیشتر مورد عنایت و توجه قرار می داد، طوری که در این ماه روزه زیاد می گرفت و ماهی است که در میان رجب و رمضان قرار گرفته است، اعمالنامه بنده در همین ماه به حضور خدای متعال برده می شود .

خداوند متعال انسان را از ترکیب روح و ماده خلق نموده است، در سرشت و طبیعت او تمام آن خواستها و غریزه های مادی و طبیعی که در سایر حیوانات وجود دارد، موجود است، و همراه با آن، در فطرت او آن جوهر نورانی روحانیت نیز وجود دارد، سعادت و موفقیت انسان درین است که جزء روحانی و ملکوتی او بر عنصر حیوانی غالب و مسلط بوده و آنرا تابع و مطیع حدود و قوانین خاصی قرار دهد و فلسفه روزه نیز همین است.

رسول الله صلی الله علیه وسلم همیشه دعا به حلول ماه رمضان می کردند در حدیث حضرت انس (رض) روایت است: (وعن انس (رض) ان النبی صلی الله علیه وسلم کان یدعوببلوغ رمضان فکان اذا دخل شهر رجب قال : "اللهم بارک لنا فی رجب وشعبان وبلغنا رمضان) مسند احمد

ترجمه : حضرت انس نقل می کند که پیامبر صلی الله علیه وسلم همیشه دعا به آمدن رمضان می نمود و قتی که ماه رجب داخل می شد دعای فرمودند : خدایا ! در ماه های رجب و شعبان برکت رانازل فرما و او را برسان.

و عن معاذ بن جبل رضي الله عنه، عن النبي صلي الله عليه وسلم، قال : «يَطْلُعُ اللهُ إِلَيَّ خَلْقَهُ فِي لَيْلَةِ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ، فَيَعْفُرُ لِمَجْمِيعِ خَلْقِهِ إِلَّا لِمُشْرِكٍ أَوْ مَشَاجِرٍ». ابن حبان في صحيحه

ترجمه : از معاذ بن جبل رضي الله عنه روایت است که پیامبر صلي الله عليه وسلم فرمود: خداوند به همه مخلوقات خویش در شب نصف شعبان تجلی می کند، پس همه خلائق را ببخشاید، مگر مشرک و ستیزه جو را (نه بخشد).

عن عائشة أم المؤمنين رضي الله عنها : أنها قالت : «كان رسول الله صلي الله عليه وسلم يصوم حتي نقول : لا يفطر، و يفطر حتي نقول : لا يصوم، و ما رأيت رسول الله استكمل صيام شهر قطُّ إلا رمضان، و ما رأيت في شهر أكثر منه صياماً في شعبان». متفق عليه

ترجمه : عائشه ام المؤمنين رضي الله عنها گفت : رسول الله صلي الله عليه وسلم روزه می گرفت تا آن که می گفتیم دیگر افطار نخواهد کرد، هرگاه افطار می کرد می گفتیم : دیگر روزه نخواهد گرفت، من پیامبر علیه السلام را ندیده ام که بدون رمضان روزه ماه دیگری را کامل گرفته باشد و ندیده ام که ماهی را بیشتر از ماه شعبان روزه گیرد.

و عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال : «كان رسول الله صلي الله عليه وسلم يصوم فلا يفطر حتي نقول : مافي نفس رسول الله صلي الله عليه وسلم أن يفطر العام، ثم يفطر فلا يصوم حتي نقول : مافي نفسه أن يصوم العام، وكان أحب الصوم إليه في شعبان». مسند احمد والطبرانی في الاوسط

ترجمه : انس رضي الله عنه گفت : رسول الله صلي الله عليه وسلم چنان روزه می گرفت و افطار نمی کرد که می گفتیم : رسول الله صلي الله عليه وسلم تصمیم ندارد که امسال افطار کند، سپس افطار می کرد و روزه نمی گرفت که می گفتیم : رسول الله صلي الله عليه وسلم تصمیم ندارد که امسال روزه گیرد . و محبوب ترین روزه اش در ماه شعبان بود .

و عن أسامة بن زيد رضي الله عنه، قال : قلت : يا رسول الله ! لم أرك تصوم شهراً من الشهور ما تصوم من شعبان، قال: «ذلك شهر يغفل الناس عنه بين رجب و رمضان، و هو شهر تُرفع فيه الأعمال إلي رب العالمين، فأحب أن يرفع عملي و أنا صائمٌ». سنن النسائي

و در آخر ماه شعبان نیز ضمن ایراد خطبه اصحاب کرام را به رسیدن ماه مبارک رمضان بشارت می دادند ماه شعبان مقدمه و مزده دهنده ماه مبارک رمضان می باشد پس بر ماسلمانان است که از قدوم این ماه عظیم استفاده اعظمی نمایم. پس بر ماست که در این ماه با کارهای نیک و طاعات و عباداتی مانند روزه، قیام، ذکر، تلاوت قرآن، صلوات ارحام و مواسات یتیمان به خدای متعال تقرب جوئیم .

تحويل قبله از مسجد اقصی بسوی کعبه شریفه در ماه شعبان المعظم پیوست :

حادثه تحول قبله از مسجد اقصی به مسجد الله الحرام در ماه شعبان اتفاق افتاده است ؛ طوری که رسول الله صلي الله عليه وسلم مدت طولانی به سوی مسجد اقصی نماز می خواند، همیشه از خداوند متعال آرزو داشت که اجازه تحويل قبله از مسجد اقصی به مسجد الحرام را دریابد، همواره در فکر دریافت چنین نویدی بود، در انتظار چنین حکمی به سر می برد، چشم به سوی آسمان دوخته بود که چه وقت در این مورد وحی نازل خواهد شد . همان بود که خداوند متعال چشم او را روشن ساخت، دعایش را اجابت فرمود، مطلوبش را برآورده ساخت و این قول آیه نازل شد : (قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ) (البقرة / ۱۴۴).

عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ ، فَقومُوا لَيْلَهَا وَصومُوا نَهَارَهَا ، فَإِنَّ اللَّهَ يَنْزِلُ فِيهَا لِعُرُوبِ الشَّمْسِ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا ، فَيَقُولُ : أَلَا مِنْ مُسْتَعْفِرٍ لِي فَأَغْفِرَ لَهُ ، أَلَا مُسْتَرْزِقٌ فَأَرْزُقَهُ ، أَلَا مُبْتَلَى فَأَعَافِيَهُ ، أَلَا كَذَا أَلَا كَذَا ، حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ . سنن ابن ماجه (٣٩٩ / ٢)

ترجمه: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند و قتی که نیم شعبان فرا میرسد شب را به قیام ایستاده شوید و روز آن را روزه بگیرید، زیرا الله تعالی در این شب بعد از غروب آفتاب به آسمان دنیا نزول میکند (کمابلیق بشانه) و میفرماید: آیا طلب کننده مغفرت کسی است که او را مغفرت کنم آیا روزی طلب کننده کسی است که او را روزی بدهم آیا کدام مریضی است او را شفا بدهم آیا دیگر دیگر... و این حالت جریان دارد تا وقت طلوع فجر .

در حدیث دیگری آمده: (عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : فَقَدْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ ، فَخَرَجْتُ أُطَلِّبُهُ ، فَإِذَا هُوَ بِالْبُقْعِ ، رَافِعٌ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ ، فَقَالَ : يَا عَائِشَةُ أَكُنْتِ تَخَافِينَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَرَسُولُهُ ؟ قَالَتْ ، قَدْ قُلْتُ : وَمَا بِي ذَلِكَ ، وَلَكِنِّي ظَنَنْتُ أَنَّكَ أَتَيْتَ بَعْضَ نِسَائِكَ ، فَقَالَ : إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَنْزِلُ لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا ، فَيَعْفِرُ لِأَكْثَرِ مَنْ عَدَدَ شَعْرٍ غَنَمٍ كُلِّبِ .) سنن الترمذی و ابن ماجه

ترجمه: از حضرت عائشه (رض) روایت شده میگوید: گم کردم و نیافتم من رسول الله را، ناگاه او در بقیع (مقبره مدینه منوره) حضور داشته ، پس فرمودند می ترسیدی که خدا و رسول او برتو جور و ستم میکند ؟ گفتم : گمان بردم که توبه نزد بعضی خانم های خود تشریف آورده اید ، رسول خدا فرمود : (علت غیابتم این بود) که خداوند نزول میکند به فضل و رحمت در نیمه از شعبان بسوی آسمان دنیا، می آمرزد گناهان اکثریت مردم را که شمارشان از موهای گوسفندان قبیله کلب بیشتر است .

حکمت مشروعیت روزه شعبان:

برای روزه گرفتن آن حضرت صلی الله علیه وسلم در ماه شعبان اسباب و حکمت های متعددی ذکر شده است. از جمله حدیثی است که اسامه رضی الله عنه میگوید: در این باره از رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سوال کرده شد، فرمودند: (ذلک شهرٌ یغفل الناس عنه بین رجب ورمضان، وهو شهر ترفع فيه الاعمال الی رب العالمین فأحب أن یرفع عملی وانا صائم... نسایی)

ترجمه: این ماهی است در مابین رجب ورمضان (شعبان) که مردم از آن غافل اند، در همین ماه اعمال بندگان به بارگاه الهی عرضه می شوند و من دوست دارم که وقتی اعمال من عرضه می شوند، در حال روزه باشم.

علاوه بر این، نزدیک بودن رمضان و انوار و برکات مخصوص آن، انگیزه و داعیه روزه را در ماه شعبان پیدا میکند، و روزه شعبان همان نسبتی با رمضان دارد که نماز های نفل قبل از فرض ها با فرض ها دارند.

در روایت دیگری آمده است: (عن عائشة رضی الله تعالی عنها قالت کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصوم حتی نقول لا یفطر ویفطر حتی نقول لا یصوم...) بخاری

ترجمه: حضرت عائشه رضی الله عنه روایت میکند: بود رسول الله صلی الله علیه وسلم روزه می گرفت تا اینکه ما می گفتیم که افطار نمی کند و افطار می کرد تا اینکه ما می گفتیم روزه نمی گیرد.

در روایت دیگری حضرت عائشه رضی الله عنه روایت میکند: (قالت ما رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم استکمل صیام شهرت الا رمضان وما رأیته فی شهر اکثر صیاماً منه فی شعبان) بخاری **ترجمه:** حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها میگوید: من ندیدم رسول الله صلی الله علیه وسلم را یکماه را پوره روزه بگیرد مگر ماه رمضان و من ندیدم رسول الله صلی الله علیه وسلم را که در یک ماه روزه بیشتر بگیرد بجز شعبان.

فضیلت روزه های نفلی:

شریعت مقدس اسلام غرض تربیت و تزکیه معنوی و حصول رضایت پروردگار، مانند سایر عبادات نفلی، روزه نفلی را نیز تعلیم داده است، فضایل و برکات بعضی از روزها را بیان داشته و به روزه گرفتن آن تشویق نموده است.

در هر ماه سه روز (۱۳، ۱۴، ۱۵ ایام بیض) روزه گرفتن مستحب است:

در حدیثی که عبدالله بن عمرو بن عاص رضی الله عنه روایت می نماید، آمده است که فرستاده خدا برایش فرمود:
(صوم ثلاثة ايام من كل شهر صوم الدهر كله...) بخاری

در هر ماه سه روز، روزه گرفتن نفلی به منزله همیشه روزه گرفتن است.

و عن حفصه رضی الله عنها قالت: (اربع لم تكن يدعهن النبي صلى الله عليه وسلم صيام عاشوراء والعشروثلاثة ايام من كل شهر...) سنن ترمذی

ترجمه: از حفصه رضی الله تعالی عنها روایت است که چهار چیز است که هیچگاه رسول الله صلی الله علیه وسلم آنها را ترک نمی کردند: ۱- روزه روز عاشورا. ۲- روزه نه روز اول ذی الحجه. ۳- روزه سه روز از هر ماه ...

در این رابطه احادیثی از پیامبر صلی الله علیه وسلم بدین شرح روایت شده است: (عن ابی ذر رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: يا اباذر! اذا صمت من الشهر ثلاثة ايام فتم ثلاث عشرة وابع عشرة وخمس عشرة) ابی داود

ترجمه: از ابو ذر غفاری رضی الله تعالی عنه روایت است که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم به من فرمودند: ایابوذر! چون بخواهی سه روز در ماه را روزه بگیری، پس سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم را روزه بگیر.

همچنان در حدیثی آمده است: عن قتاده بن ملحان رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم يا مرنا ان نصوم البيض ثلاث عشرة واربعة وخمس عشرة قال وقال: هن كهيئة الدهر) ابی داود.

ترجمه: از قتاده بن ملحان رضی الله عنه روایت است که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم به ما دستور می داد تا در ایام بیض یعنی: سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم هر ماه را روزه بگیریم و می فرمودند: اجر و پاداش این سه روز برابر با روزه همیشگی است.

خلاصه:

- ۱- ماه شعبان، ماه مبارکی است.
- ۲- ماه شعبان مقدمه ماه رمضان است.
- ۳- تحویل قبله از مسجد الأقصى به مسجد الحرام در ماه شعبان صورت گرفته است.
- ۴- استحباب روزه گرفتن در ماه شعبان.
- ۵- اعمال انسان در ماه شعبان به حضور خدای متعال بلند برده می شود، البته اعمال سالیانه انسان.

اللهم بارک لنا فی شعبان، وبلغنا رمضان، وأعتنا فیهِ علی الصیام والقیام یا رب العالمین.

اللهم وقفنا لما تحبُّ وترضی، وارزقنا أعمالاً صالحة ترضی بها عنا برحمتک یا أرحم الراحمین.